

Blanke middenklasse homo's en onze moslims

door: Aliza Tekofsky

De homo- en lesbobeweging krijgt tegenwoordig steun uit onverwachte hoek. In het verhitte debat over de Islam wordt seksuele diversiteit ineens als een centrale waarde van 'de' Nederlandse identiteit neergezet. 'Onze homo's' als Nederlands trots. De vraag is of homo's hier blij mee moeten zijn. Hoe willen homo's zich zelf positioneren in dit debat? Daarover gaat het vanavond in de vierde editie van Womenspeak! dat ditmaal onderdeel is van homoculturele festival Midzomergracht.

Ze noemt zichzelf een seksuele vluchteling. Markha Valenta, onderzoeker aan de VU, is vanuit de Verenigde Staten naar Nederland gekomen omdat ze hier kon trouwen en kinderen krijgen met een vrouw. Als lid van een – homoseksuele – minderheid, vindt ze dat geen enkele minderheid, dus ook geen religieuze of etnische, gediscrimineerd zou moeten worden om wie ze zijn. Het verbaast haar bovendien dat er veel aandacht is voor het moslimgedachtegoed over homoseksualiteit, maar weinig voor de normen op andere gebieden. Islamitisch gedachtegoed over abortus en (hetero-) seksuele omgang staat immers ook ver van de Nederlandse waarden af. Nog een bijzonder aspect van de discussie vindt Valenta de wijze waarop homo-emancipatie wordt ingelijfd als een natuurlijk product van de eeuwenoude Verlichtingstraditie. In werkelijkheid is dit het resultaat van een veel recenter behaald resultaat van een politieke minderheidsstrijd. Homo's zouden zich niet moeten laten gebruiken om een andere minderheid aan te vallen. Homofobie onder moslims, zoals onder elke bevolkingsgroep, moet bestreden worden, maar met de moslims zelf zouden homo's eerder solidair moeten zijn.

Panellid Sarah Bracke, onderzoeker bij genderstudies, Universiteit Utrecht, is het roerend eens met de strekking van Valenta's betoog. De mainstream Westerse homo-emancipatiebeweging bestaat grofweg uit leden van de blanke middenklasse: mensen die op veel vlakken van het leven tot een bevoorrechte groep behoren. Hun methoden en denkbeelden zijn niet rechtstreeks overdraagbaar aan andere, minder bevoordeelde groepen, zoals allochtone minderheden. Ook is het niet wenselijk om westerse concepten als emancipatie-strijd en coming –out als dé manier te profileren. Dit veroorzaakt een vernauwde en eenzijdige vorm van seksuele identiteit. Frank van Dalen, voorzitter van COC Nederland, onderkent de ongelijke uitgangspositie, maar hij benadrukt dat druk van buitenaf op deze groepen wel degelijk effect kan hebben en een steun kan zijn voor de druk die van binnenuit wordt uitgeoefend. Debatleider Van der Hulst legt Van Dalen de vraag voor hoe te verklaren dat een aanzienlijk deel van de bezoekers van

gay.nl aangeeft op T.O.N., de partij van Rita Verdonk, te zullen stemmen. Of deze steun (mede) voortkomt uit angst voor conservatieve moslimgroepen durft Van Dalen niet te zeggen. Valenta vraagt zich af of er in dit opzicht wellicht een kloof is tussen de leiding van het COC en haar achterban.

Voor Bracke is het belangrijkste dat homo's zich niet laten gebruiken door politiek rechts om anti-islampropaganda te bedrijven. In de ophef over het kunstwerk van Sooreh Hera werd de vrijheid van meningsuiting aangehaald als reden waarom het werk, dat door moslims als kwetsend wordt ervaren, wel toegestaan moet zijn. Van oorsprong is de vrijheid van meningsuiting bedoeld om minderheden te beschermen, en het gebruik in deze context is dus volgens Bracke niet op zijn plaats. Ossama Abu Amar, medewerker Kwaliteit & Diversiteit bij Movisie, gelooft ook niet in shockeren als begin van een dialoog. Van Dalen begrijpt de bezorgdheid van Bracke en Abu Amar, maar vindt toch dat een gematigd standpunt op concrete zaken ontoereikend is. Weigerambtenaren en andere reële issues vragen om een hardere benadering dan alleen een begripvol gesprek. Valenta brengt daartegen in dat veel van de homo-emancipatie zich niet op politieke fora afspeelt, maar in de persoonlijke sfeer – en daar is een minder oordelende houding gepast. Iedereen moet voor zichzelf uit kunnen maken hoe en wanneer hij of zij zijn homoseksualiteit beleeft en uit, en in welke mate hij of zij daarbij rekening houdt met gevoeligheden van de omgeving.

Daphne Krijnen geeft voorlichting over homoseksualiteit op scholen in Amsterdam. Haar ervaring is dat de vragen op alle scholen, wit en zwart, hetzelfde zijn. Een vraag als: hoe vindt je dan een vriendin? wordt overal gesteld. Zoveel verschil is er dus onder de jongeren niet. Volgens Bracke is zulk persoonlijke contact naast de politieke agenda minstens zo belangrijk. Daarnaast zou de politieke visie verder moeten reiken dan alleen de geijkte “homo-issues”.

Uit het publiek komt een reactie op de discussie over het kunstwerk van Sooreh Hera. Is boosheid niet juist een legitieme manier om je af te zetten tegen een religie die je als repressief ervaart? Abu Amar beaamt dat die boosheid op persoonlijk niveau functioneel kan zijn, maar stelt dat een kunstenaar zich moet afvragen wat hij of zij wil bereiken met het werk en of het daarvoor ook functioneel is. Thomas von der Dunk geeft vanuit de zaal een korte analyse waarom volgens hem de homo's zich in groten getale tot rechts-populistische partijen wenden: links heeft immers geen antwoord op de situatie waarin minderheden tegenover elkaar komen te staan. Een probleem voor de libertairen is dat, waar religieus-extremisten hun normen op willen leggen aan anderen, zij zich maar beperkt bekommeren om de moraal van anderen. Van de linkerkzijde reageert een vertegenwoordigster van Roze Links, onderdeel

van GroenLinks, dat zij vooral inzetten op het samen optrekken tegen intolerantie tegen alle minderheidsgroepen. Een onderzoeker van Movisie geeft aan dat homojongeren uit minderheidsgroepen de kans moeten krijgen om op hun eigen wijze hun identiteit vorm te geven. En dat moslimjongeren met homoseksuele gevoelens niet gebaat zijn bij polarisatie. Markha Valenta valt haar bij: mensen moeten zichzelf emanciperen, er is niet een juiste weg en anderen kunnen het niet voor hen doen. “Dat is een mooie theorie, maar hoe leg je dat uit aan een jongen die zelfmoord wil plegen?,” vraagt Van Dalen in reactie. In zijn optiek heeft de emancipatiebeweging een verantwoordelijkheid ten opzichte van zulke individuele gevallen.

Solidariteit of polarisering, op die tegenstelling lijkt de discussie van vanavond uit te draaien. Solidair zijn met andere minderheidsgroeperingen vanuit de ervaring hoe het is om gediscrimineerd te worden, in gesprek te blijven en ieder de ruimte voor zijn eigen emancipatieproces, is de gematigde route. Sommigen stellen zich een actievere rol voor van de gevestigde homobeweging om homo-emancipatie te bevorderen. Door bijvoorbeeld met druk van bovenaf en te shockeren tegen de stroom van sommige minderheidsgroepen in te gaan. Iedereen is het erover eens dat homo's zich niet moeten laten inzetten als pion in een anti-islamstrijd; maar hoe dan om te gaan met minderheidsgroepen waar de emancipatie van homo's achterligt, daarover verschillen de leden van de gemeenschap zoals hij vanavond was vertegenwoordigd, zelf nog van mening.